HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ונפסקה רצועה של סנדלו ונטלה והניחה ע"פ חבית ונפלה לאויר החבית ונטמאת באותה שעה אמרו הנושא את המדרס נושא את התרומה אבל לא את הקדש אי הכי תרומה נמי [א]הא מני א)ר' חנניה בן עקביא היא דאמר לא אסרו אלא בירדן ובספינה וכמעשה שהיה מאי היא דתניא ב)[ב]לא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת ויעבירם בירדן ובספינה ולא יעמוד בצד זה ויזרקם לצד אחר ולא ישיטם על פני המים ולא ירכב ע"ג בהמה ולא על גבי חבירו אלא אם כן היו רגליו נוגעות בקרקע אבל מעבירין על גבי הגשר ואינו חושש [ג]אחד הירדן ואחד שאר הנהרות ג)ר' חנניה בן עקביא אומר לא אסרו אלא בירדן ובספינה וכמעשה שהיה ד)מאי מעשה שהיה דאמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שהיה מעביר מי חטאת ואפר חטאת בירדן ובספינה ונמצא כזית מת תחוב בקרקעיתה של ספינה באותה שעה אמרו לא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת ויעבירם בירדן בספינה איבעיא להו סנדל טמא סנדל טהור מהו חבית פתוחה חבית סתומה מהו עבר ונשא מהו ר' אילא אמר אם עבר ונשא טמא רבי זירא אמר [ד]עבר ונשא טהור: [ה]כלים הנגמרים בטהרה כו': דגמרינהו מאן אילימא דגמרינהו חבר למה להו טבילה אלא דגמרינהו עם הארץ נגמרין בטהרה קרי להו אמר רבה בר שילא אמר רב מתנה אמר שמואל לעולם דגמרינהו חבר [ו]ומשום צינורא דעם הארץ דנפל אימת אילימא מקמי דליגמריה הא לאו מנא הוא אלא בתר דגמריה מיזהר זהיר בהו לעולם מקמיה דגמריה [ז]ודלמא בעידנא דגמריה עדיין לחה היא טבילה אין [ח]הערב שמש לא מתני' דלא כר"א דתנן ה)[ט]שפופרת שחתכה לחטאת ר"א אומר יטבול מיד ר' יהושע אומר יטמא ואחר כך יטבול והוינן בה דחתכה מאן אילימא דחתכה חבר למה לי טבילה ואלא דחתכה עם הארץ בהא לימא ר' יהושע יטמא ויטבול הא טמא וקאי ואמר רבה בר שילא אמר רב מתנה אמר שמואל לעולם דחתכה חבר ומשום צינורא דעם הארץ דנפל אימת אילימא מקמי דליחתכה הא לאו מנא הוא ואלא בתר דחתכה מיזהר זהיר בה לעולם מקמי דליחתכה דלמא בעידנא דחתכה עדיין לחה היא בשלמא לר' יהושע היינו דאיכא היכירא לצדוקין דתנן [י]ו)מטמאין היו את הכהן השורף את הפרה להוציא מלבן של צדוקין שהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית אלא לר"א אי אמרת בשלמא בעלמא בעינן הערב שמש היינו דאיכא היכירא לצדוקין אלא אי אמרת בעלמא לא בעינן הערב שמש מאי היכירא לצדוקין איכא אמר רב

עשאוה

ונפסקה רצועה של סנדלו. מדרס הזב היתה ונטלה בידו ומתוך כך נפלה לאויר החבית: **ר' חנניה בן עקביא.** דאמר כל מקום שגזרו חכמים על דבר על מעשה שהיה לא גזרו אלא כדוגמת המעשה וכאותו דבר הלכך בקודש היה מעשה ובקודש גזרו: **ולא יעמוד בצד זה.** של נהר: **אא"כ רגליו נוגעות בקרקע.** משום מעשה שהיה בספינה כדלקמן וכל ספינה מהלכת באויר וגזרו על האוירות כולן: **אבל מעבירין על הגשר.** הואיל ורגליו נוגעות בו: **אלא בירדן.** ולא בשאר נהרות אבל משיטן על פניו ועומד בצד זה וזורקם לצד אחר: **כזית מת תחוב.** והאהילו עליו ונטמאו: **איבעיא להו סנדל טמא.** הא דאמרת דגזרו עליו שלא ישא קודש עמו: **סנדל טהור מאי.** מי גזור סנדל טהור אטו טמא או לא: **חבית פתוחה.** ודאי גזור עליו חבית סתומה מאי: **ומשום צינורא דעם הארץ.** שמא ניתז עליה רוק מפי עם הארץ כשחבר אוחז בו: **הא לאו מנא הוא.** ולא ליטמא בכך: **עדיין לחה היא.** ומטמאה משום שמא זב הוא ובמסכת נדה (דף נד:) תנן הזוב והרוק מטמאין לחין ואין מטמאין יבשין: **לחטאת.** לתת בתוכו אפר פרה: **יטבול מיד.** שכל תשמישי פרה העשויין בכלי המקבל טומאה טעונין טבילה וקודם שיעריב שמשו ישתמשו בהן לפרה כדלקמן): ח)[**מטמאין היו כו'.** נוגעין היו בו שרץ]: **להוציא מלבן של צדוקין שהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית.** ולרבנן טבול יום כשר בה דנפקא להו מריבויא דקרא והזה הטהור על הטמא ט) טהור מכלל שהוא טמא לימד על טבול יום שכשר בפרה מכדי בטהור עסקינן ואתי דכתיב לעיל מיניה ולקח אזוב וטבל במים איש טהור (במדבר יט) למה לי למיהדר ולמיכתב והזה הטהור ליכתוב והזה על הטמא אלא טהור כל דהו ואשכחן טבול יום דאיקרי טהור דכתיב י) ורחץ במים וטהר: **יטבול מיד.** ואין צריך לטמאה טומאה אחרת שהרי טמאה ועומדת כדמפרש ואזיל: **למה לו טבילה.** וכיון דאין לה טומאה אין היכר לצדוקים בטבול יום שבה: **בשלמא לר' יהושע.** המצריכה לטמא היינו דאיכא היכר לצדוקין שהרי טימאוהו טומאה גמורה הצריכה הערב שמש וכאן ישתמשו בה טבולת יום הוי היכר: **אלא לרבי אליעזר.** שאינו מצריכה אלא טומאה זו: **אי אמרת בשלמא בעלמא הצריכו חכמים הערב שמש.** בעלמא בטבילת כלים הנגמרים בטהרה ולא כמתני' היינו דהכא לא מצרכינן לה איכא היכירא:

ונפסקה רצועה של סנדלו. אע"ג דגבי טומאה כתיב כלי והאי רצועה לאו כלי הוא מדלא שרינן ליה לטלטל בפרק אלו קשרים (שבת דף קיב.) אביי י) קא אזיל בתר רב יוסף איפסיק ליה רצועה דסנדלא ומוכחא דאסור לטלטלה אלמא לאו מנא הוא צריך למימר כגון דנשתייר בהן רצועה דאיכא מנא דהדיוט יכול להחזירו ומיהו בירושלמי מצינו ל) ונפסקה סנדלו:

לא ישא אדם מי חטאת. ואפילו רבנן דלא בעו כמעשה שהיה מ"מ לא אחמור מידי אלא לקדש רק לחטאת: **מת** תחוב בקרקעיתה של ספינה. והא דאמר בפרק דם חטאת (זבחים דף צג.) מי חטאת שנטמאו מטהרין שכן נדה מקבלת הזאה היינו בשאר טומאות אבל בטומאת מת נפסלו:

לעולם דגמרינהו חבר. הנוהג לאכול על טהרת קודש משום צינורא דע"ה איכא שאינו אוכל על טהרת הקדש רק על טהרת תרומה שטהרתה טומאה היא אצל הקדש ואי אין צינורא דחבר טמא מוקמינן ליה בע"ה ממש והיה קשה למורי אמאי מוקמינן הכי לוקמי אפי' בחבר עצמו וניטמא מחמת הצינורא דמשקה ניניהו וניטמא הכל מחמת הידים דשניות הן ס) ונראה לו דידים שניות הן אין להם דררא דאורייתא רק דרבנן וידים מטמא כלי ומשקה דרבנן והוה ליה מעלות בתרייתא ולא קמייתא:

טבילה אין הערב שמש לא. מדלא תנא בהדיא וכי תימא א"כ הייתי אומר דלתרומה טבילה מיהא בעיא וי"ל דליכא למטעי בהכי דא"כ לימא בהדיא צריכין טבילה לתרומה והערב שמש לקדש. הר"ר אלחנן:

שפופרת שחתכה לחטאת. והא דאמרי' (יומא ב.) כל מעשיה היו נעשין בכלי גללים כלי אבנים כלי אדמה והכא שפופרת של עץ הויא וכן תנן מ) צלוחית שהניחה מגולה ומצאה מכוסה וסתם צלוחית של חרס התם דוקא בשעת עשייה בתוך ז' ימים לפי שהיו מקילים לעשותה נ) במעורבי שמש היו מחמירין בה שאר חומרות דלא לזלזלו בה אבל בשאר ימים אין לחוש ס):

מטמאין היו את הכהן השורף את הפרה. פרש"י נוגעים היו בו שרץ אך בתוספתא לא משמע ליה רק במגע עצמו לחוד והכי ע) תניא בתוספתא כל ז' ימים היו אחיו הכהנים רגילין לפרוש הימנו וביום השמיני היו נוגעים בו ומטמאין אותו וחוזרין ומטבילין אותו ונעשית בטבול יום וז"ל התוספתא פ) מעשה בצדוקי הכהן שביקש לשרוף את הפרה והיה רוצה לשורפה במעורבי שמש ושמע רבן יוחנן בן זכאי וסמך ידיו עליו ואמר לו אישי כ"ג כמה נאה לך להיות כהן גדול ירד וטבל כו' נהי שאין הצדוקין חוששין אותה טומאה מה שנוגעין בו עכשיו ולא מעלה של פרה מה שלא נגעו בו כל ז' מ"מ הכל רואין לדברי חכמים שמגע ע"ה מטמא ונגעו בו ביום ח' שיש לעשותה בטבול יום:

צ) **עשאוה** כטמא מת בז' שלו. כלומר לבתר הזאה וכי תימא א"כ טבילה לא לבעי איכא למימר דאף לאחר הזאה בעי טבילה כדמפרש [ר"ת] ק) בפ"ג דמגילה דשתי טבילות יש אחת לפני הזאה ואחת לאחר הזאה:

יצא

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פי"ב מהל' שאר אבות הטומאות ה"ג:

כא ב מיי' פ"י מהלכות פרה אדומה הל' ג:

ג [מיי' שם הל"ג]:

כב ד מיי' פי"ב מהל' אבות הטומאות הלכה ג:

כג ה ו ז ח מיי' שם הלכה ו:

כד ט מיי' פ"א מהל' פרה אדומה הל' טו:

כה י מיי' שם הלכה יד:

מוסף רש"י

ויעבירם בירדן ובספינה. משום מעשה שהיה בירדן ובספינה ונטמאו כדאמרינן לקמן (יבמות קטז:). **ויזרקם לצד אחר.** של נהר, דהיינו נמי דומיא דספינה שפורחין באויר על פני המים (שם). **ולא ירכב ע"ג בהמה.** בתוך המים, דהיינו נמי דומיא דספינה, שהאדם הנושאו יושב במקומו וספינתו נוטלתו ומוליכתו, וספינה פעמים שהיא גוששת ונוגעת בקרקע (שם). **אלא אם כן היו רגליו.** של עליון נוגעות במים בקרקע (שם). **על גבי הגשר.** דקרקע סמיכתא היא והאדם המעבירו הולך כל שעה ברגליו ואינו דומה לספינה (שם). **לא אסרו אלא בירדן ובספינה.** ולא גשר ושאר נהרות, דגזירה שגזרו מחמת מאורע אין להם לגזור אלא מעין המאורע (שבת ס:). **תחוב בקרקעיתה של ספינה.** והאהיל הכלי של מי חטאת עליהן ונטמאו (יבמות שם).

מסורת הש"ס

א) תוספתא דפרה סופ"ט, ב) פרה פ"ט מ"ו יבמות קטז:, ג) [שבת ס:], ד) יבמות קטז:, ה) פרה פ"ה מ"ד, ו) יומא ב. ע"ש זבחים כא. פרה פ"ג מ"ז, ז) נ"א, ח) [ד"ה מטמאין וד"ה להוציא אחרי ד"ה בשלמא], ט) [במדבר יט], י) [ויקרא יד], כ) [בנ"ד כתוב הוה קאי קמיה], ל) [לשון הירושלמי שנקבה חביתו ופקקה בסנדלו], מ) [פרה פי"א מ"א], נ) [נדצ"ל לעשותה בטבו"י להוציא מלב הצדוקים האומרים שצריך לעשותה], ס) [ועיין תוספות יומא ב. ד"ה שכל ותוספות סוכה לז. ד"ה נפל ותוספות חולין ט: ד"ה טמאה ותוספות נדה מט. ד"ה כשר], ע) [בתוספות יומא ב. ד"ה להוציא הביאו ממשנה דפרה פ"ג מ"ח סמכו כו' וע"ע קצת], פ) דפרה פ"ג, צ) שייך לע"ב, ק) [צ"ל בפ"ב דמגילה כ. בד"ה ולא],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לעולם וכו' נ"ל דידים שניות. עיין לעיל דף כ ע"א תוספות ד"ה נימא:

רבינו חננאל

צביעתו אינו חושש שמא נטמאו ידיו באחורי הכוס היה שותה בכוס שאחוריו טמאין אינו חושש שמא נטמא משקה שבפיו מאחורי הכוס חזר ונטמא את הכוס. קומקומוס שהוא מרתיח אינו חושש שמא יצאו משקין מתוכו ונגעו באחוריו וחזרו לתוכו: כלי הקודש אין להם אחוריים ותוך ואין להם בית הצביעה כו' ואסיקנא אמר רבה בר אבוה אחת עשרה מעלות שנו כאן שש ראשונות בין לקדש בין לחולין שנעשו על טהרת הקדש אחרונות לקדש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקדש: מעלה שלישית הנושא את המדרס נושא את התרומה אבל לא את הקדש. ואמרינן מכדי לא נגע קדש אמאי לא. ואמרינן משום מעשה שהיה שהיה אחד מעביר חבית של יין קדש ממקום למקום ונפסקה רצועת סנדלו ונטלה והניחה על פי החבית ונפלה לאויר החבית ונטמאת החבית באותה שעה אמרו הנושא את המדרס לא ישא את הקדש ומתניתין רבי חנניה בן עקביא היא דאמר אין גוזרין אלא כמו המעשה שהיה ומעשה שהיה בחבית של הקדש היה ולא בחבית של תרומה לפיכך לא גזרו על התרומה ומאי היא ר' חנניה בן עקביא דתניא [רבי חנניא] בן עקביא אומר לא אסרו אלא בירדן ובספינה כמעשה שהיה מאי היא דאמר רב מעשה באחד שהיה מעביר מי חטאת ואפר חטאת בירדן ובספינה ונמצא כזית מת תחוב בקרקעיתה של ספינה באותה שעה אמרו לא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת ויעבירם בירדן ובספינה. ומיבעיא לן התינח לא ישא אדם סנדל טמאה בידו ובידו האחרת יין קדש. סנדל טהור מאי גזרו טהור אטו טמא אי לא. התינח חבית פתוחה דחיישינן שמא תכנס רצועה באוירה ויטמאנה. חבית סתומה מאי גזרו אטו פתוחה אי לא. ועוד אמרינן עבר ונשא המדרס והקדש ולא הגיע זה לזה ולא טימא מאי ופשטנא בכולן ר' אילא אומר עבר ונשא טמא. ר' זירא אומר כיון שבריא לן שלא נגע טהור. וכיון דמעלות מדרבנן ניניהו קיי"ל כל בדרבנן עבדינן כדברי המיקל: מעלה רביעית בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש. פי' הכהנים הטהורים לאכול התרומה בגדיהם מדרס למי שמבקש לאכול הקדש. ובגדי אוכלי הקדש מדרס לכהן אוכל חטאת כי הקדש קדשים קלים

רבינו חננאל (המשך)

והחטאת קדשי קדשים אלו כולן השנויין בסוף פרק של מעלה מזה כולן מעלה אחת הן חשובין. בגדי ע"ה ובגדי הפרושין ובגדי אוכלי תרומה כולן מדרס לקדש וכ"ש זולתם: מעלה חמישית שבקדש מתיר מטביל ומנגב ואח"כ קושר שהחבל הקשור בכלי חיישינן משום חציצה לקדש אבל בתרומה קושר ואח"כ מטביל. וקיי"ל נימא אחת קשורה חוצצת שלש אינן חוצצות שאינן נהדקות בקשירה והמים באין בהן כ"ש חבל שאינו נהדק כל כך והמים באים ולגבי קדש מעלה בעלמא: מעלה ששית כלים הנגמרין בטהרה צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה אוקימנא כגון שגמרה חבר ומשום שמא נתזה צינורא של רוק מפי ע"ה קודם שיגמרו ונשאר אותו הרוק לאחר שנגמרו. ואמאי אוקימנא הכי למפשט [משום] דמקמי גמירתן לא מקבלי טומאה ובתר גמירתן חבר מזהר זהיר בהו א) ונתזה צינורא של רוק מפיו עליהן ונשאר הרוק עליהן לח. וצריכין טבילה ולא בעו הערב שמש מדלא מפרש במתניתין הערב שמש אלא טבילה בלבד. ואמרינן נימא מתני' ב) דלא כר' יהושע דתנינן שפופרת שחתכה למי חטאת רבי אליעזר אומר יטבול מיד. ר' יהושע אומר יטמא ויטבול. ואוקימנא בשחתכה חבר ומשום צינורא דע"ה דחיישינן דלמא תיכף לחתיכה יגע בה ע"ה ונתן רוק מפיו ונשאר לח על שפופרת זו אחר חתיכה ומשום הכי מצרכינן להטבילה וסבר בעלמא צריכה הערב שמש והכא משום דהוא לגבי מי חטאת אינה צריכה הערב שמש. וכיון דסבר בעלמא כי האי גוונא צריכין הערב שמש נמצאת משנתנו דלא כר' יהושע. ואמרינן בשלמא לר' יהושע היינו דאיכא היכירא לצדוקין דאפילו אם נטמאת אינה צריכה הערב שמש לגבי חטאת ומשום הכי דייקינן מינה דקתני יטמא ויטבול וטהורה מיד ולא בעינן הערב שמש. כדתנן מטמאין היו הכהן השורף את הפרה מפני הצדוקין שלא יהו אומרין במעורבי שמש היתה נעשית. פי' אלא היו מטמאין אותו והיה יורד וטובל ומיד

א) אולי צ"ל משו"ה אוקמינן דחיישינן שמא נתזה צינורא של רוק מפיו עליהן קודם שיגמרו ונשאר הרוק וכו'. ב) משמע דרבינו גרים נימא מתני' דלא כר"י וכן מסיים בסמוך נמצאת משנתינו דלא כר"י וצ"ע דאינו ראיה כלל וכמו דמסיק בגמ' בסמוך ואולי דט"ס נפל בדברי רבינו וצ"ע.